Ա. ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 91 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 22 ՅՈՒՆԻՍ 1899 4 ՅՈՒԼԻՍ 1899 (Ն. Տ.)

10 ՓԱՐԱ

ՅԱՐ ՍԻ ՑՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՁԻՎԷՆԿԵՍԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պապը Ալի Ճատտեսի, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

اورتهء غزته سی سوردهاتاك غزته سی
ادارهخانه سی
باب عالی جاده سی نومرو ۲۰

Direction du Journal Arménien
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻԻ
Խմբագրութեան ուղղուած ամէն գրութիւն

ԹԱՓԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը ղրշ. 75
6 » կամիկ » 40

ԴԱՒԱՌԱՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Թղթակցի ձեռքէ ղրշ
12 ամիսը ղրշ. 100
6 » կամիկ » 54

ԱՐՏԱՍԱՀԱՄԱՐԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթակցի ձեռքէ ղրշ
12 ամիսը ֆր. 22
6 » կամիկ » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ կը հրատարակուի առաւօտները արշալոյսին։

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԵՒ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ
(ՄԵԾ ԽՈՐՀՈՂԻ ՄԸ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐԸ)

Ոչքան բարձր և մարդասիրական վեհ նպատակ մը մղուած էր Նիքոլա Բ. Ձարը՝ Ձէնեվկէի թէատրի Դեսպանախորհուրդ մը գումարելու հրաւէրակատար առաջարկը հրապարակ նետելով, կ՚երեւայ թէ այնքան խեղճ պիտի ըլլայ խաղաղութեան Դեսպանախորհուրդին արդիւնքը։

Անցեալ օր կը պատմէինք Գ. ազի Սմալի նախագահութեան տակ գումարուած յանձնաժողովին մէջ խաղացուած կատակերգական լեզուապայքարը։ Ֆրանսական թերթը իրաւամբ կը հարցնէր թէ՝ երբ Դեսպանախորհուրդին պաշտօնական լեզուն ֆրանսերէն ըլլալու մասին որոշած որոշումը չի յարգուիր, ինչ վստահութիւն կրնանք ունենալ թէ իրագարարութեան ևն. մասին տրուելիք կարեւորագոյն որոշումները պիտի յարգուին այսպագային։

Ադանայ բացարձակապէս յոգեհոս գաղափարներու մէջ իյնալու, այսօր կ՚ուզենք ընթերցողին հաղորդել կարծիքները մեծ խորհողի մը, Ժ. Պիւռաոյի, որ անցեալ օր պատմական գեղեցիկ տեսութիւններ կը պարզէր ֆրանսական թերթի մը մէջ։

Մշակութային խաղաղութիւնը անիրագործելի երազ մը համարուած է, կ՚ըսէ Պիւռաօ. ուրիշներ ալ կը պնդեն թէ պատերազմի մրզաւանչը սկսած է եղջերուաքաղ մը ըլլալ հեգզհետէ։ Նոյն իսկ ժթ. դարու երկրորդ կիսուն մէջ, չատ պատերազմներ արիւնի մէջ թաթխած են արեւելքն ու արեւմուտքը։ Սեւաստոփոլ, Սոլֆերինօ, Մեքսիքա, Սատովա, Սլատան եւն. լեցուցած են պատերազմի տարեգիրները։ Հարաւային Ամերիկայի մէջ հանրապետութիւններու պայքարը եւն., Մ. Նահանգներուն՝ Հիւսիսայինոց և Հարաւայնոց պատերազմը և վերջերս Ապանիոյ դէմ մղած պայքարը, որով կրկնեցին «Անյաթեվլի Ալբատրոսին» առասը, ձարուի պատերազմը Զինու դէմ՝ որով ղայն տէրութեանց քմահաճոյքին ենթարկեց, Ափրիկէի և Ասիոյ խորերը տեղի ունեցած մեծ թէ փոքր կռիւները, այնպէս մը ըրած են որ՝ վերջին կէս դարուն միջոցին քիչ տարիներ անցած են որ երկրագունդ ու կրակը աւերած, ասարած չըլլան աշխարհի ո և է մէկ կէտը։

Բայց մեր դարը ամէնէն աւելի խաղաղ ժամանակամիջոցներ ունեցող դարն է։ Անցեալին մէջ ապրելու է, ներկային մէջ ձեռք բերուած և ապագային ակնկալուած յառաջդիմութիւնները դատելու, գնահատելու համար։

Շարունակական պատերազմը մարդկային ընկերութեան ծագման առեն բնական վիճակ մրն էր։ Անօթութեան, սիրոյ, աւերութեան վրէժխնդրութեան, պատուոյ տեսակէտներէն մղուած, ընտանիքները, ցեղերը, ազգերը իրարու վրայ կը յարձակէին, չան ալով բնաջինջ ընել մեկզմեկ։ Միջին դարու մէջ ալ նուազ չեն արհաւրալից պատերազմները։

Ա.յս բոլորը արհաւիրքներուն մէջ, սակայն, բարքերը կ՚անքին հետզհետէ։ Սպանուած ըլլալու հաճոյքին համար սպաննելու սովորութիւնը կ՚անհետանայ։ Անհատական վրէժխնդրութեան իրաւունքը կը չնչուի։ Ազ=պատերազմիկներու կը խնայուի, սկսելով տգաքներէն և կիներէն, մինչև ծերերը, կղերականները, վաճառականները և։ Բարքերու ամրանան հետ միասին պատերազմի նպատակն ալ կը փոխուի, և այս պատճառաւ նուազ յաճախադէպ կ՚ըլլան անոնք։ Պետական շահեր, ազգերու հաւատարակշռութիւններ, անհատական պատասխանութիւններ, և վերջապէս առաւել կամ նուազ հանրային շահեր պատճառ կ՚ըլլան պատերազմի։

Ո՞ր փոխուելու է այս փոխակերպութեան պատճառը։ Պրքը՝ կը կարծէ թէ ուրիշ ամէն բանէ աւելի ժողովուրդներու իմացական զարգացումն առաջ եկած է։ Ա.յս կարծիքը հաստատելու համար, անգլիացի իմաստասէրը կ՚ըսէ թէ՝ պատերազմի արհաւիրքները ամէն ժամանակ զգացուած են։ Բարեգէտները, ապստամբասէրները, մարդասէրները սկիզբէն ի վեր մատնանիշ ըրած են պատերազմի պատճառները։ Քրիստոնէութիւնը երեւցաւ իբրև գերագոյն բաղձ մը պատերազմասէր ոգիին դէմ։ «Երանի՛ խաղաղարարաց, զի նոքա որդիք Աստուծոյ կոչեսցին», ըսաւ Աստուածամարդը։ Եւ սակայն անկէ վերջն ալ ահագնի մարդասպան պատերազմները չարունակուեցան։

ԺԹ. դարուն վախճուի դիմաց մեծ յեղաշրջում մը չատ բերաւ պատերազմի գործին մէջ։ Առաջները նեա, սուր եւն. կը գործածուէր։ Անկէ ետքը մեծածախս և կնճռոտ զէնքեր, ատրճանակներ, հրայաններ եւն. մանաւանդ և վարժ զինուորներու, միայն բանակներու պէտքը զգացուցին։ Զինուորները առանձին դասակարգ մը կազմեցին. և աշխատութեան բաժանման չնորհիւ իմացական դասակարգեր կազմուեցան. Անհատները սկսան ինքզինքնին նուիրել առեւտուրի, գիտութեան, արհեստներու կամ գեղարուեստներու։

ԺԸ. դարուն մէջ նոր գիտութիւն մը ծնաւ, որուն գոյութենէն չէին կասկածած անգամ հին դարերու խմաստասէրները։ Քաղաքական անտեսութիւնն էր ան, բոլոր գիտութիւններու են կարեւորը։ Անոր նկատ, աշխատութեան, արտադրութեան յաւելման, և մրցման (ոչ թէ պատերազմիկ այլ անտեսական) մէջ կը փնտռէ ազգերու հարստութեան ազբիւրը։ Շոգիին գիւտը, և անոր գործածութիւնը ճարտարարուեստի և փոխադրութեանց համար, աւելի նպաստեցին ազգերը դնելու նոր ճամիու մը մէջ որ անսահման հեռապատկերներ կը պարզէ։ Քանդիչ գործիներ հնարելու մէջ ալ ճարտարարուեստին մուտքը՝ աւելի կը գժուարացնէ մեծ պատերազմները։

Բոլոնիացի հրապարակագիր մը, Պ. Պըք, որ «Պատգամի Պատերազմը» հռչակաւոր գործին հեղինակն է, մանաւանդ երու և նոյն իսկ զինուորականներու կարծիքին չինելով, կը չանայ հաստատել թէ պատերազմի նոր արուեստին բնական հետեւանքը պիտի ըլլայ սպանել նոյն իսկ պատերազմը։ Բոլոնիացի հեղինակը իր կարծիքը հաստատելու համար մէջ կը բերէ նորահնար հրացաններու, թնդանօթներու, պայթուցիկ նիւթերու, անծուխ վառօդի, զինուորական պարտաւորիչ ծառայութեան, հսկայ բանակներ պահելու հարկին են. պատճառաւ ծագած անյաղթելի գժուարութիւնները։ Կը յիշատակէ ելմտական կործանումը, ասկին, ընկերային յեղաշրջումներու ահաւոր հետապատկերը։ Կ՚երեւակայէ երկու թշնամի բանակներ, որոնք իրարմէ անատ և դրեթէ առանց ազմուկի կը չարդեն պիտրար, և միրաւորներ, որոնք ան՛չքան բազմաթիւ պիտի ըլլան որ կարելի չէ ժողվել զանոնք։ Ա.յս ահաւոր հետեւանքները աչքի առջեւ բերելով, նոյն իսկ պատերազմի կուսակիցները պիտի չանան խուսափիլ անկէ։

Պատերազմը, սակայն, հին դարերու մէջ փառայեղ դործեր տեսած է։ Պատերազմը իրաւամբ նըկատուած է մարդկային գործունէութեան ամենաբարձր արտայայտութիւնը։ Անգթութիւններու և մեծ գժբազդութիւններու պատճառ եղած է թէեւ, բայց մեծ բարիքներու ալ ծնունդ տուած է։ Անոր չնորհիւ ամէնէն զօրեղ և դարգացումի էն ընդունակ ազգերը ստեղծած են քաղաքակրթութիւնը։ Պատմութեան մէջ չտեսնուած երեւոյթ մըն է որ, միլիոնաւոր մարդիկ քով քովի կ՚ապրին այսօր բացարձակ խաղաղութեան մէջ։ Պատերազմը, որ ժամանակաւ կանոնն էր. այսօր բացառութիւն է։

Բայց անգամ մը որ պատերազմի չնորհիւ քաղաքակրթի ազգերը կրցան գերակշիռ դիրք մը բռնել, խաղաղութեան ինազատ ձայներ բարձրացան հետզհետէ։ Կ՚ուզուի որ հասնի այն վայրկեանը, ուր քաղաքակրթի ազգերու մէջէն պատերազմը անհետանայ, ինչպէս անհետացած են մարդակերութիւնը, գերեվարութիւնը, մարդազոհութիւնը և այլն։

Սակայն եթէ կ՚ուզուի անհետացնել պատերազմի մշանոյենականութեան նկատումով գտնուած ճակատագրական հաւատքը, երազել վայրենի մարդկութեան այս առաջին բնական վիճակին անհետացումը եւ մարգարէանալ մշանոյենական խաղաղութեան դարաշրջան մը, տակաւին չատ հեռու կը գտնուինք այդ բաղձալի ժամանակէն, որ գուցէ երբեք չպիտի գայ։ Քաղաքակրթութիւնը պիտի ուենայ իր մարգախոշոր յաղթանակները, ժողովուրդներուն յաղթանակ յարաբերութիւնները՝ հաղորդակցութիւններու հետզհետէ արագանալը՝ առեւտուրի և ճարտարարուեստի տարապայման զարգացումը՝ պիտի բազմապատկեն վէճի պատճառները, ոչ միայն բարբարոս, այլ նոյն իսկ քաղաքակրթի ազգերու միջև։ Ա.յս պատճառաւ միայն բանակներու անհրաժեշտութիւնը անհետանալու մօտ չէ գժբաղդաբար։

Վերջապէս ինչ որ ալ ըլլայ երեւակայուած յառաջդիմութիւնը, համաձայնութիւնը երբեք չպիտի տիրէ մարդոց մէջ։ Կանանց պայքարը գոյութիւն պիտի ունենայ միշտ, թէեւ նոր ձեւերու տակ։ Մարդիկ թերեւս ի բնէ լաւագոյն չպիտի ըլլան, բայց իրենց գէշ յատկութիւնները նուազ երեւան պիտի գան։

Պ. Պիւռաօ իր խորհրդածութիւններուն իբրև վերջաբան կը յիշէ Լէյպնիցի սա խօսքը. «—Մըշտրնջենական խաղաղութիւնը գերեզմանատան մը դրան վերեւը միայն կրնայ արձանագրուիլ»։

Գ.

ՌՈՒՄԱՆԱՀԱՑՈՑ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

Ա.

Ուրախութեամբ կը տեսնեմ որ Սոբհանդակ Ռումէնարնակ Հայոց վրայով ալ լուրեր կը հրատարակէ իր սիւնակներուն մէջ։ Սակայն ապրիլ 7 թուակիր թերթին Քրոնիկին մէջ կարդացածներէս կը տեսնեմ մէկ կողմէ՝ թէ երկրիս Հայոց կենսական վիճակին վրայ հաղորդուած լուրերը ցաւալի տպաւորութիւն ըրեր են խմբագրութեանդ զգացմանցը վրայ, և միւս կողմէ՝ Վ. Մամիկոնեանի «Ռումանացիք» խորագրով յօդուածը՝ Ռումէն ազգին զարգացման վրայ խօսելով և այս մասին Հայոց նկատմամբ ալ բան մը չյիչելով, պատճառ տուաւ այն հարցումին թէ «Ռումանիոյ Հայերը ո՞րքան բաժին ունին այդ զարգացումէն»։

Ձեր Քրոնիկի վերջին խօսքերէն առիթ քաղելով, կուզամ առ այժմ հոն պարունակուած ամէն կէտերու վրայ բացատրութիւն տալ ստուգութեամբ և ըստ կարելւոյն համառօտիւ։

Կրօնքի խնդիր

Լեհաստանի Թորոսովիչներու տխուր դարերը անցան, հեռացան։ Ռումանիոյ մէջ ալ, ուր օտարաց թելադրութեամբ երբեմն երբեմն մերազգիներու դէմ փոթորիկներ կ՚երլլին, անոնք ալ անցան. այսօր խաղաղութիւնը ապահովապէս հաստատուած է, և Հայ ու Ռումէն տարբերու մէջ կրօնական տեսութիւնը անհետացած է գէթ առ երեւոյթս։ Հոս կրօնափոխութեան վախ չկայ, կրօնաւոր որսորդներ չեն վխտար։ 1888 և 90 թուականներու մէջ հրատարակուեցան կրօնական դասագիրքեր, որոնց մէջ Հայոց հաւատոյ և ծիսարանին մասին հին տեսութիւններէ հնարուած առասպելներ ալ մտցուցած էին։ Եաչի հանրածանօթ Պրլըզլեան հօրեղբօրորդիներու Հանրային կրթութեան նախարարութեան ըրած դիմումին վրայ, Ռումանիոյ Ս. Սինոդը հրամայեց որ մոլեռանդութիւնէ հնարուած այդ առասպելները հանուին դասագրքերէն, և առանց Ս. Սինոդի հրամանին՝ կրօնական դասագիրք չհրատարակուի։ Անկէ ետքը եաչի ուրիշ Հայ մը 1891ին մասնաւոր տետրակով ընդարձակօրէն գրեց, ծանոյց Հայ. Եկեղեցւոյ ճշմարտութիւնները, և Ռումէն ազգին ու հին և նոր մոլեռանդ կղերականաց տեսլութիւնը յանդիմանելով՝ անոնց բոլոր զրպարտութիւնները ջրեց։

Պուքրէշի կրօնական դասատու մոլեռանդ քահանան տեսնելով թէ նախարարութեան և Ս. Սինոդի կողմէ սըրուած հրամանով ստիպուած է իր դասագիրքէն հանել Հայոց կրօնին վերաբերեալ զրպարտութիւնները, տեսնելով նմանապէս թէ Հայ ուսուցիչն ալ իր հրատարակած տետրակովը անոր տգիտութիւնը կը խայտառակէ, կ՚ըսակի կղերական լրագիր մը հրատարակել, որուն մէջ կը գրէ նոյն առասպելները հեգնական ոճով և կեղծաւոր համեստութեան քողին տակ։ Եաչի Հայ ուսուցիչը այս խայտառակութիւնն ալ տեսնելով, գիտցաւ ո՛չ միայն մոլեռանդ քահանային չարակամութիւնը յանդիմանել, այլ և անոր իբր վկայութիւն բերած մեծ մետրապոլիտի մը և կրօնական ժողովներու գրած զրպարտութիւնները ու հայհոյանքները արհամարհել, ու այն ժամանակներու արգելայց վկայութիւններով այսօրուան փաստաբանողներուն խաւարեալ ոգին սաստիկ քննադատել։ Ա.յս գիրքը՝ որուն մէջ թարգմանուած է Մկրտութեան Սորհուրդը, Պատարագի արարողութիւնը, եկեղեցական պատմութեան մէկ մասը, չատ մը չարականները, Երուսաղիմայ տաճարին մէջ Հայոց սեպհականութիւնները, եւն. եւն. 1895ին տպագրուեցաւ եաչ քաղաքը, և երկրիս բարձրաստիճան կղերականներու և երեւելի գիտնականաց ղրկուելով, լաւ ընդունելութիւն գտաւ, ու հեղինակը քանի մ՚ալ չնորհակալութեան նամակներ ընդունեց։ Ա.յս գիրքին հրատարակուելէն ետքը՝ Ռումէն եկեղեցական ջիհանները Հայոց դաւանութեան կամ ծիսին վրայ գրելով, սկսան ղոյչ և վայելուչ ոճ գործածել, մանաւանդ որ նպաստաւոր գրութիւններ ալ հրատարակուեցան կղերականաց մանց կողմէ։

Հոս տեղն է եկեղեցւոյ մասին վերաբերեալ ուրիշ դէպք մ՚ալ պատմել, որուն առաջքը եթէ չուտով առնուած չըլլար, չատ վնասներ կրնար հասնիլ մեր եկեղեցւոյն։

1888 թուականին Ե. Մոսկոփեան ք.ի. Օդեսա քաղաքին ժողովուրդը թողլով Պուքրէշ կ՚երթայ կը տեղաւորուի առանց Պատրիարքական հրամանի (հը-

բոմանը վերջը ստացաւ)։ Ասիկայ Նիկոլ Թորոսովիչի ո՛չ տաղանդը և ո՛չ գիտութիւնն ունի, բայց հասարակ կարգի մեծ փառամոլ լինելով, իր առաջին գործը բըռնել տեղւոյն Ս. Մետրապոլտին սաէպ սաէպ այցելել։ Շա՜տ լաւ, Ընենք թէ քաղաքավարական պարտաւորութիւն մը կատարեց. բայց խօսակցութիւնը ի՞նչ նիւթի վրայ պիտի եղած լինի արդեօք։ Մենք այնպէս կը կարծենք թէ Հայ և Ռուսէն եկեղեցիներու վրայ եղած է, և ասոր ապացոյց այն է որ եւքը Ս. Մետրապոլտին անդապահը Հայոց եկեղեցին այցելելով, պատարագէն ետքը եղբայրութեան վրայ քարոզեց, և յորդորեց Հայերը թէ՝ երկու տըր էկեղեցեաց մէջ եղած խտրը բառնալու համար Պատրիարքանի հետ բանակցելու են. և գործոյն գլուխ պաշտօնակէ Մոսկոֆեան քհ.ն նշանակեց, զինքը paroh (ողովրդապետ) անուանելով։ Ասկէց մեր քահանան քաջալերուած միտքը դրաւ ինքզինքը ցուցնել թէ Բոգոմոլեց, ... և ... ալ է։

Սակայն գտնալով թէ Հայերէնի մէջ ուսում չունի ու ռուսէներէնի մէջ ալ անախալ կարդալ անգամ չի կրնար, հարկ համարեց պատրաստ գրութիւններ գտնել, զորոնք բանագողութեամբ օրինակելով, աշխարհի առջեւ պարծի թէ ինքն է այն հրատարակութեանց թարգմանիչը և հեղինակը։ Բանագողութիւնները հրատարակելու յաջողեցաւ, միայն թէ նախատեսութիւն չունեցաւ ամենեւին։ Զմտածեց նախ՝ թէ մտացութեան մէջ ձգուած այն գրքերը՞ ուսկից ինք իր Պատարագամատոյցը և Մկրտութեան Խորհուրդը տառառ տառ օրինակեց, ուրիշներու քով ալ կրնան գտնուիլ, որ կը պահեն միայն գիտութեան և ո՛չ թէ գործածութեան համար։ Եւ երկրորդ՝ չմտածեց թէ այն գրքերը որ ինքը իբր թանկագին գանձ մը գտած է, և ընթերցողաց իբր նոր բան ներկայացնելու ելաւ, Ռուսերէնէ և Գաղղիերէնէ արձակ թարգմանութիւններ են, որ բնաւ չեն պատասխաներ մեր եկեղեցական բնագիրներու, և որոնք կրկին անգամ նոյնութեամբ առանց սրբագրութեան տպագրելով, և դեռ քահանայական անուամբն ալ այն սխալները վաւերելով, մեծ վնաս բերաւ Ռումանիոյ մէջ Հայոց Եկեղեցւոյ և եկեղեցական վսեմ չքնղութիւնին։ Բարեբաղդաբար նոյն Եւրոպ Հայք այս յանդուգն քահանային գիտակն ալ վար զարկաւ, առէպ առէպ Հայերէն և Ռումաներէն հրատարակութիւններով։ Պատրիարքարանն ալ ասոր մասնավոր ընթացքին վրայ տեղեկութիւններ առանալով յանդիմանագիր մը գրեց իրեն, պատուիրելով որ այլեւս եկեղեցական գրքեր հրատարակելու ձեռք չզարնէ. —թեթեւ պատիժ—, միւս կողմէ ալ տեղւոյն Հոգաբարձութեան գրեց որ Մոսկոֆեան քհ.ի հրատարակած բոլոր բանագողութիւնները գրաւէ ու Պատրիարքարան ղրկէ։

Պուքրէշի բանագող քահանային գործոց վրայօք շատ խօսուեցաւ ժամանակին արտասահմանի լրագիրներուն մէջ։ Հոս նորէն յիշելուս պատճառն այն է որ այդ անարժանը լանջախաչով ալ պարգեւատրելու կը նկրտի, որուն արժանացող եղած են Պուքրէշի քանի մը Հայեր, որոնք ռումաներէն գիտնալով, հաւատացին բանագողին բառերուն թէ՞ ինքը Հայ. Եկեղեցւոյ ուղղափառութիւնը Ռուսէններուն ծանուցանելու համար գրքեր թարգմանեց եւ հեղինակութիւններ հրատարակեց։ Սուտ պատճառաբանութիւն մը, որ միամիտները խաբելու եւ գովեստ ու սակ վաստկելու միջոց մը բացած էին իրեն, ապօրինաւոր ճամբով։

Վերի բածներէս յայտնապէս կը տեսնուի թէ Լեհաստանի Հայոց վիճակէն ապաւ ենք բոլորովին Ռումանիոյ մէջ։ Հաւատաքննութեան առեւանները կործանեցան, եւ եթէ մէկը ելնէ մեր կրօնքը պախարակելու, ինք ալ կըրնանք պատասխանել համարձակութեամբ։

Կրօնքի ազատութեան վերաբերեալ այս համառօտ տեղեկութիւններէն ետքը, գամ գաղթականաց մասին։

ԹՈՒՄԱՆԱՀԱՅ ՄԸ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՐԱՆՍՎԱԼ.—Պէտէրլոբ-Բէրճը-Բէ-Նը.

—Եոհաննէսպուրկէ կը հեռագրուի թէ՝ Թրանսվալի ոստիկանութիւնը անգլիացի կնոջ մը հետ բրտութեամբ վարուած է։ Տիկինը Եոհաննէսպուրկէ Բէր-Թաուն երթալու համար երկաթուղւոյ կայարանը գացած էր։ Հոն Թրանսվալցի ոստիկանուհի մը (Թրանսվալի մէջ կին ոստիկաններ ալ կը գտնուին) առանձին վակոնի մը մէջ, վայն ստիպեց որ հագուստները հանէ. որովհետեւ կը կասկածուէր թէ՝ գաղտնի նամակներ կը կրէ վրան։ Անգլուհին ընդդիմացաւ, և յայտարարեց թէ այդ տեսակ նամակներ չունի. սակայն ոստիկանուհին պնդելով, խեղճ տիկինը բոլորովին մերկացուց։ Կատարուած խուզարկութիւններէն հասկցուեցաւ որ անհիմն էին եղած կասկածները։ Անգլիացի տիկինը Թրանսվալի կառավարութեան դէմ դատ բացած է հիմայ։

—Հարաւային Ափրիկէի Հոլանտայի գաղթականները վերջին մէկ քանի շաբաթներուն մէջ Բէր-Թաունի զինավաճառներէն մեծ քանակութեամբ Մաւզէրեան հրացաններ գնեցին։

—Բէր-Թաունի մէջ յունիս 28ի գիշերը գումարում մը տեղի ունեցաւ, նախագահութեամբ քաղաքապետին։ Պ. Պ. Կրահամ, Սթէյտըլըր, Տոտ և ուրիշ մէկ քանի Եոհաննէսպուրկցի Ուիթլէնտըրներ բանախօսութիւններ ըրին։ Սըր Ալֆրէտ Միլների ցոյց տուած գործունէութեան համար ջերմ շնորհակալութիւն յայտնուեցաւ, և բանախօսներէն մէկը ըսաւ թէ՝ Անգլիոյ պատիւը Սըր Ալֆրէտ Միլների ձեռքին մէջ անվտանգ և ապահով է։

ՇՓՈԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՉԻՆՈՒ ՄԷՋ.—Չինաստանէ եկած լուրերը կացութիւնը խիստ գէշ կը նկարագրեն։ 500 Չինացի զինուորներ և թնդանօթակիր մը Քանդոնէ Վէյ-Չէու մեկնեցան ապստամբները զսպելու համար, որոնց թիւը 5,000ի կը հասնի, և որոնք մէկ քանի գիւղեր գրաւած են արդէն։ Կը վախցուի թէ այս առթիւ ալ անցեալ ամառուան պէս ընդհանուր շփոթութիւններ ծագին։ Թայ-Չէուի մէջ ամբոխը քրիստոնէից եկեղեցիի մը վրայ յարձակեցաւ դրօշակներով, որոնց վրայ գրուած էր «Մահ բոլոր միսիոնարներուն»։ Նինկ-Բօէ ալ, շփոթութեանց վայրը, 500ի չափ Չինացի զօրքեր եւ թնդանօթակիր մը ղրկուեցան։ Գերմանացի Հարիւրապետ Մօլ զինուորական ջոկատով մը Քաօմիի գաւառին մէջ ապստամբները զսպելու կ'աշխատի։

— Քանդոնի չինական ամրոցներու Մանտարին հրամանատարը հրաման ընդունած էր թոյլ չտալ ո և է իտալական մարտանաւի Քանդոնի մտնելու, բայց անգլիական Բրիլլը թնդանօթակիրը Քանդոն մտնել ուզեց։ Հրամանատարը կարծելով որ իտալական թնդանօթակիր մըն է, նշան ըրաւ որ կենայ։ Անգլիացի Նաւապետը նշանը չհասկնալով ճամբան շարունակեց. ասոր վրայ չինական ամրոցէն պարապ ռումբ մը արձակուեցաւ։ Անգլիական թնդանօթակիրը անմիջապէս կեցաւ, և նաւապետը ցամաք ելլելով խստիւ բացատրութիւն պահանջեց։ Չինացի հրամանատարը ներողութիւն խնդրեց ըսելով թէ իտալական նաւ մը կարծած էր։ (Ահաւասիկ Չինացի հրամանատար մը, որ մինչեւ իսկ հանրածանօթ Անգլ. ... (դրօշակը) չի ճանչնար։

—Ֆրանսական կառավարութիւնը իբր վնասի հատուցում Չինաստանէ 1 միլիոն 200,000 թաէլ (200,000 անգլ. ոսկի) և Զէ-Զուանի նահանգին մէջ հանքերու մենաշնորհներ պահանջեց։ Չինական կառավարութիւնը, ... 2,000,000 թաէլ (300,000 անգլ. ոսկի) վճարել խոստացաւ. բայց խնդրեց Ֆրանսայէ որ իր ստացուածքներուն ձեռք չդպցնէ, այլ հիմակուհիմա մինակ այդ գումարովը գոհ ըլլայ, վերջը կարելի է որ փոքր գետին մը նուիրէ(*) Ֆրանսայի։ Ֆրանսական կառավարութիւնը կը պնդէ իր պահանջումին վրայ, և շատ հաւանական է որ ձեռք բերէ փափաքածը։ Անգլին Անգլիա, չէզոք դիրք մը բռնած, ինքն ալ պատեհ առիթի մը կը սպասէ։ Խեղճ միսիոնարներ, դուք անզին ջարդուեցէք որ ասոնք ձեր կառավարութիւնը նոր ստացուածքներ ձեռք ձգէ։

—Պերլինի չինական դեսպան Պ. Լիւ-Հէյ-Հուան, Գերմանիոյ վարչապետ իշխան Հոհէնլոհէի յանձնեց «Կրկին Վիշապ»ի պատուանշանին Ա. աստիճանը, զոր անոր շնորհած էր Չինաստանի Մայր-կայսրուհին։

ԼՈՆՏՈՆԻ ՓՈԹՈՐԻԿԸ.—Յունիս 28ի գիշերը սոսկալի փոթորիկ մը ծագեցաւ Լոնտոնի և շրջակայ քաղաքներուն մէջ։ 5 հոգի կայծակնահար եղան։ Երկաթուղիի գիծերը երկու երեք ոտք բարձրութեամբ ջրով ծածկուեցան, ուրով երթեւեկութիւնք դադրեցան։ Փոթորիկին ահաւոր տեղատարափ անձրեւ մը յաջորդեց։ Լոնտոնի շրջակայ գիւղերը ջրով ծածկուեցան։ Վիքթօրիա Թագուհին, պտոյտէ վերադարձին, Ուինտսորի գղեակին մօտերը փոթորիկի բռնուեցաւ, բայց առանց ոևէ վնասի ազատեցաւ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱԿԱԴԵՄԻՈՅ անդամ, վիպագիր և հրապարակագիր Պ. Վիքթոր Շէրպիւլիէզ կիրակի առաւօտ մեռաւ Բարիզի մէջ։ 1828ին ծնած էր։ Զուիցերիական ծագում ունէր։

ԿՈՄՍ ՀԷՐՊԷՐԴ ՊԻՍՄԱՐՔ.—Պերլինէ կը ծանուցուի թէ Գերմանիոյ կայսրը կարեւոր պաշտօն մը պիտի յանձնէ Հէրպէրդ Պիսմարք կոմսին։ Կա՛մ դեսպանութիւն մը պիտի տայ անոր, և կամ վարչապետ պիտի անուանէ։ Ուրիշ զրոյց մըն ալ կ'ըսէ թէ ներքին գործոց նախարար պիտի ընտրուի։

Ն՛Ի-ՖԱՈՒՆՏԼԷՆՏԻ ԽՆԴԻՐԸ.—Խառնուած նոր տեղեկութիւններէ կը հասկցուի թէ Ֆրանս. եզերքին վրայ ո և է միջադէպ չէ պատահած Ֆրանսացիներուն և Ամերիկացիներուն միջեւ, ձկնորսութեան խնդրին սաթիւ, այլ միայն սովորական դէպքեր են անոնք Ֆրանսացի ձկնորսներուն և Նիւ-Ֆաունտլէնտի իշխանութիւններուն միջեւ։ Անգլիական լրագիրները հեռագիր մը կը հրատարակեն, որ կ'ըսէ թէ Ֆրանսական ձկնորսանաւ մը բռնուած է իշխանութիւններուն կողմէ, որովհետեւ կը մերժէր արտօնութիւն առանալու համար հարկ եղած տուրքը վճարել։ Բայց Ֆրանսացի Նաւաստիները չզգեստ նաւին մէջ գտնուող մաքսային պաշտօնեան միայն առնելով բայց ելան, և յետոյ նաւակի մը մէջ դրին զայն, որպէս զի ծովեզերք հասնի։ Անգլիական Բիծ... մարմնաւէն շոգենաւակ մը ղրկուեցաւ, հետապնդելու համար Ֆրանսական շոգենաւը։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԲԱՆԱԿԸ.—Մ. Նահանգաց նախարարներու մէկ նիստին մէջ Մաք Քինլի նախագահը որոշեց բանակին զօրքերուն թիւը անմիջապէս 100,000ի բարձրացնել։ Փիլիպպեաններու մէջ պատերազմող զօրքերուն թիւը 40,000ի պիտի բարձրացուի։ Անմիջապէս Փիլիպպեանները պիտի ղրկուին 10,000 զօրք, այնպէս որ զօրավար Օթիս 30,000 զօրք ունենայ իր հրամանին տակ։ Կանոնաւոր բանակը 65,000 հոգիէ կը բաղկանայ։ Նոր զինուորները պիտի գրուին համաձայն այն օրէնքին, որ կ'արտօնէ 35,000 կամաւորներու զէնքի կոչումը։ Այս պատիս 10,000 հոգի կը պակսի։ Փութոյ պնդութեամբ նոր զինուորներուն քննութիւնները կը կատարուին։

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ մեծ ծաւալ կ'առնէ Հէսէնի (Գերմանիա) մէջ։ Կառավարութիւնը հարկ եղած զինուորական միջոցները ձեռք առաւ շարժումը սանձահարելու համար։ Անկարգութիւններու հեղինակները Բոլոնիացի հանքագործներ են, որոնք չեն պատկանիր ընկերվարական կուսակցութեան։ 3-4 մեռեալ և 20 վիրաւոր կան։ Նիւթական վնասը խիստ մեծ է։ Հետեւակազօրքերու և հեծելազօրքերու ներկայութիւնը առաջքը պիտի առնէ նոր շփոթութիւններու։

ԼՈՆՏՈՆԷ կը հեռագրեն թէ անգլիական Բէյ...-յածաւորակը խորտ է Աւստրալիայի Հիւսիսային-Արեւմտեան կողմը։ Նաւը ազատելու համար եղած բոլոր ջանքերը ապարդիւն մնացին։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՔՐՈՆԻԿ

Պոլիս գտնուող չորս նորապսակ եպիսկոպոսներէն Տ. Մովսէս եպսկ. Վարդավառի տօնէն մէկ քանի օր առաջ իր պաշտօնատեղին, Պիլէճիկ, պիտի ուղեւորի, այն տեղէն յատկապէս ղրկուած եկեղեցական և աշխարհական պատգամաւորներու առաջնորդութեամբ։ Տեղւոյն պատուաւոր ազգային մը ձեռք մը եպիսկոպոսական զգեստ շինել կուտայ, տեղւոյն եկեղեցւոյն համար։ Պրուսայի Առաջնորդն ալ իր պաշտօնավայրը առաջնորդելու համար պատգամաւորներ պիտի գան Պոլիս։ Տ. Յովհաննէս եպիսկոպոս մտադիր է ժամանակ մը Պոլիս մնալ իր անձը դարմանելու և իր պաշտօնին նկատմամբ Պրուսացւոց հետ կարգադրութիւններ ընելու համար։ Տ. Յովսէփ եպսկ. ալ քիչ ժամանակ վերջը մտադիր է իր Վիճակը վերադառնալ։ Կը յիշուի որ ամէն բանի խրադէկ ձեւացող տեղական թերթ մը, ժամանակին գրած էր թէ Ռոտոսթոյի Առաջնորդին Ս. Էջմիածին ուղեւորութեան ամբողջ ծախքը տեղացի ազգայիններէն Ֆէհմիպեյն կարապետ էֆէնտին ստանձնած է։ Այս լուրը բոլորովին անհիմն է։ Արդարեւ Տէմիրեան էֆ., իր կնոջը հետ ընկերացեր է Այվազեան եպսկ.ին, բայց Ռոտոսթոյի Առաջնորդը իր երթեւեկութեան ամբողջ ծախքը իր քսակէն հոգացած է և ոչ թէ Տէմիրեան էֆ.ի քսակէն. կ'երեւայ որ Տէմիրեան էֆ. արդէն այսպիսի խոստում մը չէր տուած, որովհետեւ եթէ խոստացած ըլլար՝ անշուշտ պիտի հոգար այդ երթեւեկի ծախսը՝ գոնէ լրագրի մը մէջ հրատարակուած ըլլալուն խօսքը համար։ Կեսարիոյ առաջնորդ Տ. Տրդատ եպիսկոպոս տկարութենէն բաւական ապաքինած է և քիչ ժամանակ յետոյ իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։ Կեսարիոյ եկեղեցական եւ աշխարհական պատգամաւորները մինչեւ Պոլիս չպիտի գան, որովհետեւ իրենց Առաջնորդը տարբեր գծով մը և Մադնիսա իր ծննդոց այցելելէ յետոյ պիտի երթայ իր պաշտօնատեղին։ Տ. Տրդատ եպսկ. Կեսարիա հասնելէ յետոյ մտադիր է ձեռնադրել Ս. Կարապետի վանքին մէջ 5 տարւոյ չափ ուսում ստացող 4 ընծայացուները, որոնցմէ երկուքը Լսաեան հարազատներու նպաստով պահուած Գէորգ-Լսաեան սաներն են։ Ասոնք պիտի օժանդակեն, իրենց հոգեւոր հօրը, որ թէպէտ իր անձնական կորովը չէ կորսնցուցած, բայց իր առաջնորդական բազմապահանջ վիճակին մէջ, պէտք ունի բաւական զարգացեալ եկեղեցականներու։

—Կրօն. Ժողովը այսօրուան նիստին մէջ նկատողութեան պիտի առնէ Ամասիոյ Կրօն. Ժողովոյ կողմանէ՝ Ատենապետ Ռեխառնէս և ատենադպիր Ամասիա (այս անուններէն կ'երեւայ որ, նոյն քահանաները Սըվազի Առաջնորդ Սրբականէն ձեռնադրուած են) քահանաներու ստորագրութեամբ հասած պաշտօնագիր մը՝ որ կը հերքէ պաշտօնակցի մը այն հրատարակութիւնը թէ, Գէորգ Մ. Վ. Իբրահիմեան եկեղեցւոյ բեմէն տեղւոյն Թաղաք. Ժողովոյ արարքը խծբծած է։ Նամակը կ'ըսէ թէ Գէորգ Վ. «Եկեղեցւոյ բեմէն այս կամ այն անձի դէմ երբէք քարոզութիւն ըրած չէ, ընդհակառակն թէ՝ ժողովը և թէ ժողովուրդը միշտ գոհ է իր քարոզներէն»։ Գէորգ Վ. առանձին գրով մը կը հերքէ իր նկատմամբ գրուածները։ Այս մասին կը սպասենք Կրօն. Ժողովի որոշման. բայց միանգամայն պէտք կը զգանք ըսելու որ ժամանակէ մը ի վեր Ամասիայէ այնքան հակասական տեղեկութիւններ կուգան, որոնց մէջէն ելլալը բաւական կը դժուարանայ։ Ինչպէս կը յիշուի, կարգ մը բաներ գրուած էր Իբրահիմեաններու բացած վարժարանին դէմ և Ուսումն. Խորհուրդը հրաւիրած էր Իբրահիմեանց Պոլսոյ ներկայացուցիչը, որ անցեալ ուրբաթ օր ներկայանալով Նոյն Խորհուրդին, ծայրէ ի ծայր հերքեր է գրուածները, օրինակի համար, թէ իրենք իրենց վարժարանին համար դրամ չեն հաւաքած, թէ իրենց յաճախորդներէն տասանորդ չեն առներ, թէ վարժարանին մէջ մէկ հատ պաս ուրիշ բողոքական ուսուցիչ չկայ և թէ գրուածները հրաժարեցուցեալ դասատուներու յերիւրանքներն են եւ այլն։ Հիմայ կարգը Ամասիացիներուն է. հարկաւ անոնք ալ ունին իրենց ըսելիքը. բայց փոխանակ խօսքը կրկնելու՝ աւելի լաւ չէ՞ր որ պաշտօնական քննութեամբ բուն իրողութիւնը և Ամասիայէ եղած պաշտօնական տեղեկագրութիւններու բուն արժէքը երեւան հանուէր։ Ասոնք գրուած պահուն կը լսենք թէ՝ 355 ստորագրութեամբ նոր բողոքագիր մը հասած է Պատրիարքարան, առաջնորդական փոխանորդին կողմէ վաւերացեալ՝ ընդդէմ Իբրահիմեաններու և Թաղ. Ժողովոյ։

—Վանէ 250 ստորագրութեամբ հանրագիր մը հասաւ երէկ Պատրիարքարան, ուղղեալ առ Ս. Պատրիարք Հայրն և առ ատենապետ Սրբազանն Կրօն. Ժողովոյ։ Այդ հանրագիրը ստորագրողները կ'ըսեն թէ՝ 2-3 տարիէ ի վեր Պոլկարիոյ մէջ գտնուող գաղթականներու պսակադրութիւնը, 4 վկաներու յայտարարութեան վրայ կը կատարուի եղեր, և այսպէս շատ մը ամուսնութիւններ ալ կնքուեր են; Վերջերս Հիւրմիւզեան Գեղամ քհնյ.ի միջոցաւ տեղի ունեցած ամուսնութիւնն ալ այս կերպով կատարուեր է, հետեւաբար հանրագիրը կը վկայէ թէ քահանան անմեղ է և կը խնդրէ որ ներուի իրեն։ Այս գիրը հարկաւ Կրօն. Ժողովը նկատողութեան կ'առնէ և իր որոշումը կուտայ. բայց սա 4 հոգիի յայտարարութեան վրայ կատարուած պսակներուն խնդիրին չհասաւ։ Այս կարգադրութիւնը այցելու հովիւներն ըրեր են եղեր. բայց ո՛վ ալ ըրած ըլլայ, կը զարմանանք թէ առանց պաշտօնական քննութեան ինչպէս մէկը ուրիշի հետ կը պսակեն, մանաւանդ երբ մտածուի թէ կան մարդիկ, որոնք շատ անգամ պաշտօնական մարմիններն ալ կը յաջողին խաբել, անուննին կեղծելով։ Կ'արժէ որ ամէնէն առաջ այս անտեղութիւնը մէջտեղէն վերցնելու համար միջոց մը խորհի Կրօն. Ժողովը։

—Խառն Ժողովը վաղը առաւօտ ժամը 2ին կը գումարուի Ղալաթիոյ Խորհրդարանը։

—Աժտէրեան Գարեգին Վ. երէկ հեռագրեր է Պատրիարքարան. խնդրելով որ զինքը հեռացնեն Կեսարիայէ. արդէն Աժտէրեանի հեռացումը որոշուած էր Կրօն. Ժողովով. չենք գիտեր թէ ինք ի՞նչ պատճառ ունեցեր է այսքան աճապարելու. միւս կողմէ նոյն վարդապետէն երէկ նամակ մը ստացանք, որուն մէջ կը հարցնէ թէ ի՞նչու Կեդր. Վարչութիւնը իրեն հովուական պաշտօն մը չի յանձներ, միթէ ինք այնքան անկարո՞ղ մէկն է, ու կ'աւելցնէ. «Երջանիկ կ'ըլլամ, եթէ Ազգ. Վարչութիւնը իմաց տայ թերութիւններս (*), եւ, ցաւ ի սիրտ կ'ըսեմ, որ Կրօն. Ժողովը խղճի մտօք գործ չի տեսներ»։ Մենք ալ ցաւելով կ'ըսենք թէ ինքն ալ բնաւ չի գտնուիր այն վիճակին մէջ, որ գոնէ 5 հոգի յանձնուի իրեն հովուելու համար։

—Ազգ. Հիւանդանոցի հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ Օր. Հայկանոյշ Պէյազեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի 55 ղրշ. նուիրած են Հիւանդանոցին Տէր եւ Տիկին Խօջայեկեան։

Հանգուցեալ Տիկին Էլմիս Գ. Մինասեանի յուղարկաւորութեան առթիւ ալ փոխան ծաղկեպսակի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած է Գրիգոր էֆ. Ալեանաքեան։

—Նորլը Գարուէն կը գրեն թէ՝ նախորդ կիրակի տեղւոյն քարոզիչը ծանուցեր է թէ Տ. Եղնիկ եպսկ. դըպրաց դասուն տարեդարձին առթիւ անցեալ կիրակի պիտի պատարագէր եկեղեցւոյն մէջ, մինչդեռ նոյն կիրակին քահանայ մը պատարագեր է եւ դպրաց դասէն ոչ ոք գտնուեր է։ Եկեղեցին գտնուող 4 տղայ և երաժիշտ դասատունին ժամերգութիւնը կատարեր են։ Անցեալ շաբթու լսեցինք թէ՝ տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդը Ս. Պատրիարքին դիմելով դպրաց դասուն այս կարգա-

գրութեան ընդդիմացեր է։ Այս լուրին վրայ մեզ ղրկուած պատարագի ծանուցումն ալ չհրատարակեցինք։ Շատ ցաւալի է որ այսպիսի փոքր թաղի մը եկեղեցւոյ բարեկարգութեան հսկելու պաշտօն ունեցող մարմինները, անտեղի կերպով իրարու դէմ կ'ելլեն և իրարու կարգադրութիւնը կ'արգիլեն։

ՀԱՐՑՈՒՄ ՄԸ

Ուսումն. Խորհուրդը հայրական կանոնագրին համաձայն, իր կրկին պաշտօնագրերով արգիլեց ազգ. վարժարանաց հրապարակային քննութիւնները։ Իբրեւ ուսուցիչ՝ համակերպեցանք տրուած հրամանին։ Սակայն չկրցինք զսպել մեր զարմանքը, երբ անցեալ շաբթու Պէրպէրեան վարժարանի ամավերջի հրապարակային հարցաքննութեանց ծոխ յայտագիրը կարդացինք։ Անգուսպ փափաքով մը կը մղուինք խոնարհաբար հարցնել մեծայարգ Տնօրէնին, որ միակ հեղինակն է նաեւ կազմական կանոնագրին։ Եթէ այս տօթագին օրերուն մէջ հրապարակային հարցաքննութիւնները վնասակար և հակամանկավարժական են, ինչու չի խնայուիր նաև Պէրպէրեան սաներուն գէթ երախայից կարգերուն, որոնց տարիքը աւելի անչափահաս, և ուսման ծրագիրն ալ աւելի ծանր է, քան մեր վարժարանաց բարձրագոյն դասընթացքներունը։ Եթէ խնդիրը մանկավարժական սկզբունքի վրայ է, ինչպէս կարծած էինք, [illegible] և [illegible] վարժարանաց մէջ ո. և է խորհ չի կրնար մնալ. իսկ եթէ ո. և է մանկավարժական տեսակէտ չկայ խնդրոյն մէջ, կ'արժէ՞ր արդեօք որ Ուսումնական Խորհուրդը ազդուապէս արգիլէր մեզ այն բանը, զոր ուրիշներ իբրև փառք իրենց կը վերապահեն։

[illegible] ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՄԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

Զ Յուլիս 1899

Կոնսոլիտ գոցուեցաւ	22.95
Երկաթուղի »	127.95
Բէժի	298.
Պանք Օթոմանի	566.
Ֆրանսական 3%	101.
Իտալական 5%	95.60
Սպանիական	60.90
Թրանսվալ	49.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Դուրէժի հիւպատոս անուանուեցաւ Սինէի հիւպատոս Պեհա պէյ։ Սինէի հիւպատոս՝ Քիրմանշահի հիւպատոս Պէքիր Սամի պէյ։ Քիրմանշահի հիւպատոս՝ Քարաբօղազի հիւպատոս Ահմէտ Մունիֆ էֆ.։ Պաթումի փոխհիւպատոս՝ հիւպատոսական դիւանի քարտուղար Սաատի պէյ։ Պէօյիւք-Չէքմէճէի նահիյ անուանուեցաւ Շէյխ-իւլ-Իսլամի Դրան Գըսմէթ դատարանի քարտուղար Մէհմէտ Էմին էֆ.։ Ինէպօլուի նահիյ՝ Օրտուի նախկին նահիյ Իսմայիլ Հագգը էֆ.։ Մէնէմէնի (Այտըն) նահիյ՝ Օրտուի նախորդ նահիյ Մուսթաֆա Ապտուլ-Նաֆի էֆ.։ Սիվրի-Հիսար Ջէզմէի նահիյ՝ Վոլոյի Մուֆթի Համտի էֆ.։ Պէհէսնի (Խարբերդ) գաւառակի նահիյ՝ Բազարճըքի նախորդ նահիյ Օսման էֆ.։ Շիմոնեան (Վան) գաւառակին նահիյ՝ Արճէշի նախկ Էմին էֆ.։

Պալայի աստիճան շնորհուեցաւ Օսմ. Պանքայի դեր-տնօրէն Բանձիրի պէյի։ Ուլայի Բ. աստիճան՝ Թիրէի (Այտըն) գայմագամ Խալիլ Րիւշտի էֆ.ի։ Միւթէմայիզի աստիճան՝ քաղաքային բժշկական ժողովոյ անդամ օբէրաթէօռ Յուսուֆ Սիւրէյյա պէյի։ Սանիյէի աստիճան՝ Բէօթանիայի հաշուակալ Ապտուլ Բեքիր էֆ.ի։

Դ. կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Սթոքհոլմի դեսպանատան գէտներէն Պ. Ժօզէֆ Սաքսի։ Ե. կարգի Մէճիտիէ՝ Թնաքանէհօսլ [illegible] լրագրի խմբագիր Ալէքսանդրոս Իօքէնտերիարի էֆ.ի։

Լիազամի ոսկի չքանշան՝ կայս. կալուածոց յանձնաժողովի նախագահ Հիւսէյին Ֆիքրի էֆ.ի, և կայս. մաբեյինոնցի տնօրէն միրլիվա Նազիմ փաշայի։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպան Պ. Բանսա, ընկերակցութեամբ Ա. Թարգման Պ. Քանձիսի, կիրակի իրիկուն կայս. Պալատ երթալով պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու։ Ունկնդրութենէն վերջ դեսպանը Թէյի հրաւիրուեցաւ, և ապա նուագահանդէսի մը ներկայ գտնուեցաւ։ Դեսպան Պ. Բանսա երէկ իրիկուն Եւրոպա մեկնեցաւ։ Դեսպանատան գործերը պիտի վարէ կոմս Կալինա, որ աջի օր Պոլիս հասաւ։

ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆ ՄԸ պիտի հաստատուի Կիւլհանէի մէջ, ուր պիտի ցուցադրուին Օսմ. կայսրութեան զինուորներուն հին և նոր համազգեստները։ Ենիչէրիներու մեղրամոմէ արձանները իրենց հագուստներով հոն պիտի փոխադրուին.

ՎԵՀԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ.— Գերմանիոյ կայսրը իր ջերմ շնորհակալութիւնները յայտնեց Վեհ. Սուլթանին, որ Դամբոհովէնէր փաշայի միջոցաւ ծանրագին նուէրներ ղրկած էր իրեն։

—Ռուսական դեսպան Պ. Զինովիէվ վերջին անգամ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւը ունեցած ատեն՝ ըսաւ թէ՝ Ռուսիոյ Զարը վերջին աստիճան գոհ է Թուրքիոյ և Ռուսիոյ միջեւ գտնուող բարեկամական կապերէն։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՍԵՒ ԼԵՌԸ.— Բոտկորիցայի Օսմ. հիւպատոսութիւնը ընդհ. հիւպատոսութեան բարձրացաւ։ Նորընտիր ընդհ. հիւպատոս Նէճիպ պէյ Ջէթինէի Օսմ. դեսպան Ահմէտ Ֆէվզի փաշայի միջոցաւ Սեւ Լեռան Նիքոլա իշխանին ներկայացաւ։ Ընդունելութեան ատեն իշխանը իր գոհունակութիւնը յայտնեց Բոտկորիցայի մէջ Օսմ. ընդհ. հիւպատոսութիւն մը հաստատելուն համար։ Իշխանը հրամայեց Սեւ Լեռան արտաքին գործոց նախարարին, որ հեռագրաւ շնորհակալութիւն յայտնէ Վեհ. Սուլթանին՝ եղած այս անօրինութեան համար։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Երէկ Սերպիական դեսպանատան գործակատար Պ. Քրիսթիչ, ընկերակցութեամբ Ա. Թարգման Պ. Սամանձեանի, կայս. Պալատ երթալով տեսակցեցաւ Վեհ. Սուլթանին Ա. քարտուղար Թահսին պէյի հետ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Անցեալ շաբաթ օր Սոֆիայի կայս. քոմիսէր Նէճիպ էֆ. Մէլհամէ պատիւ ունեցաւ ընդունիլ Բուլղարի Ֆիլիպ իշխանին կողմէ (եղբայր Ֆերտինանտ իշխանին), և անոր յանձնեց Ակմանլուն Օսմանիյէ պատուանշանը, զոր Վեհ. Սուլթանը շնորհած էր իշխանին, կիրակի որ Ֆիլիպ իշխանը փոխադարձ այցելութիւն տուաւ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՋՐԻ ՏՈՄՍԵՐԸ.— Կայս. կառավարութիւնը, նկատելով որ բոլոր երկաթուղւոյ ընկերութիւններու գծերուն քիլոմէթր գլուխ երաշխաւորութեան գումար մը կը վճարէ, և ինքն ալ անոնց շահակից կը համարուի, ծանոյց երկաթուղիի ընկերութեանց որ պէտք վերջը այս կամ այն պաշտօնեաներուն ջրի տոմս չտան, որովհետեւ հաշիւ եղած է որ տարեկան 10 հազար ոսկիի վնաս մը կ'ընէ կառավարութիւնը։ Ջրի տոմս պիտի տրուի միայն երկաթուղւոյ ընկերութեանց Օսմ. քոմիսէրներուն։

ՌԷՏԻՖՆԵՐԸ.— Եէնի-Բազարի և Սէնիչէի ռէտիֆներու վաշտերը յառաջիկայ կիրակի զէնքի տակ պիտի կանչուին, ռազմափորձեր ընելու համար։

ՖԵՍԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ.— Սինեօս օղլու Սիմեոնաքի և Արսլան էֆ.ներու կողմէ ֆէսի գործարան մը հաստատելու մասին Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան ներկայացուած առաջարկը, այժմ նոյն պաշտօնատան մէջ քննուելու վրայ է։

ՈՐԹԱԼՈՒԻՑ.— Վուրլայի (Իզմիր) այգիներուն մէջ որթատունկ (ֆիլոքսերա) ծլած ըլլալուն պատճառաւ, այս տարի խաղողի բերքը միայն 10-15.000 կենդինար պիտի ըլլայ։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ.— Ռուսճուքի ցուցահանդէսին, որ յառաջիկայ ամիս պիտի բացուի, օսմաններու յատկացեալ բաժնին տնօրէն Պ. Կոպիէն՝ Արտաքին գործոց նախարարութեան առաջարկ մը ըրած է յառաջիկայ աշունին Պոլսոյ մէջ ճարտարարուեստական, առեւտրական, երկրագործական և գեղարուեստներու ցուցահանդէս մը կազմակերպելու համար։ Կառավարութիւնը ո և է գումար չպիտի ծախսէ։

ՀԱՑԿԵՐՈՅԹ.— Հանրային պարտուց վարչութեան Ֆրանսացի բաժնետէրերու փոխանորդ հրամանատար Պէռժէ նախընթաց երեկոյ հացկերոյթ մը տուաւ Թարապիա Սըմըրը Բալասի մէջ. ներկայ էին Վեհ. Սուլթանին փեսայ Ֆէրիտ փաշա, Հանրային Պարտուց վարչութեան Օսմանեան բաժնետէրերու փոխանորդ Համտի պէյ և որդին, եւն.։

—Ամերիկեան դեսպանն ու դեսպանուհին աջի իրիկուն հացկերոյթ մը տուին, որուն ներկայ էին Շուէտ-Նորվեկիոյ և Հոլանտայի դեսպանները եւն։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.— Պասրայի նահանգին մէջ Պէրճէնիէի կողմը առողջապահական շղթայ մը հաստատուեցաւ դարձող խալամ ուխտաւորներուն առողջական վիճակը քննելու համար։

ՆԱԽԱՀԱՆԳՍՏԻ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆ.— Սելանիկի նաւահանգիստը շինելու արտօնութիւն ունեցող Պ. Պարթիսոլի ներկայացուցիչ Պ. Կօթուա. կայս. Անձնական Գանձուն նախարարութեան խնդրագիր մը ներկայացուցած է Տրիպոլիի (Սուրիա) նաւահանգստին շինութեան մասին։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.—Մոդային առեւտրական դատարանը երէկուընէ սնանկ հռչակեց Բանկալթի Պէյլիքճէնի պողոտայի 169 թիւ տունը բնակող Ճորճի Պիլլորեան էֆ.ն։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՄԵՆԱՇՆՈՐՀ.— Պելժիական դրամատէրներու խմբակի մը ներկայացուցիչ Պ. Լըֆէվըր Թեսալիոյ մէջ ելեքտրաշարժ երկաթուղիի գիծ մը հաստատելու համար խնդրագիր մը ներկայացուցած է։

ՍԵՐՖԻՉԷԻ ոստիկան-զօրաց վրայ որոշուեցաւ որ հեծեալ ոստիկան զինուորներու ջոկատ մըն ալ աւելցուի։

ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՓՈՐՁ.— Անցեալ գիշեր Հրամանատար Վօնտռա պէյ Վենետիկ փողոցէն (Բերա) անցած պահուն տեսաւ որ միւս կողմէն կառք մը արագաշարժ դէպ իրեն կուգայ։ Վօնտռա պէյ, մէկ կողմ քաշուեցաւ, թէև, բայց կառքէն երկու անծանօթներ, դուրս նետուելով դաշոյն ի ձեռին անոր վրայ յարձակեցան։ Ասոնց մէկը դաշոյնը վերցուցած պահ Վօնտռա պէյ ձեռքի գաւազանովը մէկզի հրեց զայն, և միայն գլխուն փէսը ծակեցաւ։ Վօնտռա պէյի գաւազանը կոտրեցաւ և քիչ մնաց պիտի զոհուէր, եթէ «Մի ընէք» չպոռար չարագործներուն։ Այս վերջինները պէյին ձայնը լսելով փախան։ Զայն իրենց մէկ թշնամին կարծած էին։

ՄԸԽԱԼԸՃԻ ՔԱՐԱՀԱՆՔԸ.—Պ. Սթէնկլէնի ներկայացուցիչ Յակոբ էֆ. Մադասոար նորէն սկսած է դիմումներ ընել, որպէս զի արտօնութիւն ձեռք բերէ անանուն ընկերութիւն մը կազմելու Մըխալիճի վիմագրական քար արտադրող հանքերը շահագործելու համար։ Անոր թղթածրարը ղրկուեցաւ Հանրային Պարտուց վարչութեան խորհրդականէն։ Պաշտօնատունը նախ և առաջ որոշեց 2000 ոսկիի երաշխաւորութիւն մը պահանջել խնդրարկուէն։ Խնդիրը կ'ուսումնասիրուի։

ՀՐԴԵՀՆԵՐ.—Երէկ ժամը 9ին ատեններ Րումէլի-Հիսարի մէջ Պուրխան աղայի սեպհական տունէն հրդեհ ծագելով երկու տուն այրեցան և հրդեհին առաջքը առնելու համար տուն մըն ալ փլցուեցաւ.

—Նոյնպէս երէկ, ժամը 7ին ատենները Սկիւտար, Եէնի-Ճամի Ճէրիֆ Ճատտէսի փողոցին մէջ Հաճի Կամալեա աղայի սեպհական Ջինճիրլի խանին վրայի յարկէն հրդեհ ծագեցաւ, բայց շուտով առաջքը առնուեցաւ։

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄ.— Սալիհ անուն Ալպանիացի մը աջի օր Պոլսոյ մէջ ձերբակալուեցաւ։ Սալիհ վերջերս Նէնի-Շէհիրի (Պրուսա) մէջ Համբը օղլու Ահմէտ անուն մէկը սպաննած էր։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Անցեալ շաբթու Ռըզանտիգի (Պայազիտ) մօտերը ոստիկան-զինուորներու և աւազակախումբի մը միջեւ ընդհարում մը եղաւ. աւազակներէն մէկը սպաննուեցաւ, ուրիշ մը վիրաւորուեցաւ, իսկ միւսները ձերբակալուեցան։ Ոստիկան զինուորները մեծ քանակութեամբ արջառներ գրաւեցին, որոնք աւազակներու կողմէ մօտակայ գիւղերէն գողցուած էին։

—Պէրաթի մէջ Ալի աղա անուն հարուստ անձ մը իր սպասաւորին հետ մօտակայ գիւղ մը երթալու ատեն, Հիւսէյին Վէլի անուն նախկին բանտարկեալ մը, որ ժայռի մը ետեւ դարանակալ եղած էր, կրակ բրաւ Ալի աղայի վրայ, որ քանի մը վայրկեաննէն մեռաւ։ Ոճրագործը, որ Լամպօզ փախած էր, թէեւ ոստիկան զինուորներու կողմէ գտնուեցաւ, բայց կրակ բացաւ անոնց վրայ, որոնք պատասխաներով սպաննեցին զայն։

—Ճումայէ կը գրեն թէ՝ Սալիհ և Րէճէպ անուն երկու աւազակներու հրամանատարութեամբ աւազակախումբեր գաւառին մէջ ահ ու սարսափ սփռած են։ Սէրֆիչէի իշխանութիւնները չարագործները կը հալածեն։

—Ֆիլատէսի (Եանեա) մէջ աւազակախումբ մը Սթամրի անուն Յոյն մը կողոպտեր է։ Նոյնպէս նոյն գիւղին մօտերը Սօթիրիի ջաղացքին վրայ աւազակախումբ մը յարձակեր, և Սօթիրին սպաններ է։

ԽՐՈՒՄ.— Առջի իրիկուն Լոյտի Վէնէս շոգենաւը որ Թրիեսդէէն կուգար, Այ-Սթէֆանոսի առջեւ ծովեզերքին վրայ խրեցաւ։ Ճամբորդները նաւակներ շոգենաւով մը նաւահանգիստ բերուեցան։ Մինչեւ երէկ իրիկուն Վէնէս ազատուած չէր։

ՓՈԹՈՐԻԿ.—Վերջերս Աստանայի նահանգին մէկ քանի մասերուն մէջ սաստիկ փոթորիկ մը ելաւ։ Մէրսինի մէջ ծովեզերեայ պահարան մը փլաւ։ Նոյն քաղաքին նաւահանգստին մէջ Մահզուսէի Թալաաթ շոգենաւուն մէջ արմտիք փոխադրող շատ մը մակոյկներ ընկղմեցան։ 1000 պարկ ցորեն և գարի ծովը թափեցան. անձի կորուստ չկայ։ Դաշտի մը մէջ վրանի մը տակ նստող կին մը փոթորկին սաստկութենէն վրանին հետ միասին օդը բարձրանալով հեռուն նետուեցաւ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ՄԱՏՐԻՏ, 2 յունիս.— Մանր շփոթութիւններ ծագեցան երէկ Վալէնցիայի մէջ։ Ոստիկան-զինուորները և զօրքերը ստիպուեցան կրակ ընել։ Մէկ քանի ցուցարարներ վիրաւորուեցան։ Իրիկունը յուզումը սաստկացաւ։ Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ եղան։ Այսօր նորէն անկարգութիւններ ծագեցան։ Երէկ Պարսելոնայի մէջ ալ շփոթութիւններ ծագեցան։ Երեսուն հոգի վիրաւորուեցան, մէկ քանին մահացու կերպով։

ՊՐԻՒՍԷԼ.—Պրիւսէլի, Անվէրսի եւ Լիէժի մէջ ցոյցեր եղան ընտրական օրինագծին և կղերական լրագիրներու դէմ։ Կարգապահութիւնը չխանգարուեցաւ։ Ամբողջ երկիրը հանդարտ է։

ԲԱՐԻԶ.—Պ. Տէռուլէտ քաղաքական մեծ ճառ մը արտասանեց Սէն-Քլուի մէջ։

—Պ. Տէռուլէտ իր դատին վկաներուն կողմէ իրեն ի պատիւ տրուած հացկերոյթի մը մէջ ըսաւ թէ՝ կը հաւատայ Տրէյֆիւսի յանցաւորութեան։ Բայց եթէ Ռէննի զինուորական ատեանը համոզուի թէ անմեղ է ան, պիտի խոնարհի այդ վճռին առջեւ։ Անդորրութիւնը չխանգարուեցաւ։

ՌԷՆՆ.—Սֆաքսի սպաները կ'ըսեն թէ Տրէյֆիւս առողջ է թէ փիզիքապէս և թէ բարոյապէս, և թէ մեծ վստահութիւն ունի իր դատին ելքին վրայ։

—Էքօ տը Բարի կ'ըսէ թէ Տիկին Տրէյֆիւս իր ամուսնոյն բերեր է զինուորական այն համազգեստը, զոր նա կը կրէր իր աստիճանազրկութեան օրը։

ՀՌՈՄ.—Երեսփ. Ժողովոյ ձախակողմեան կուսակցութեան պետերը որոշեցին վերակազմել իրենց կուսակցութիւնը։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 13 Յուլիս.—Զօր. Մէրսիէ, որ 1894ին պատերազմական նախարար էր, որոշեց ո և է տեղեկութիւն չհաղորդել Ռէննի պատերազմական ատեանին դատաւարութենէն առաջ։

ՄԱՏՐԻՏ.— Շփոթութիւնները կը շարունակուին Սպանիոյ մէջ։ Ելմտական նոր ծրագիրներէն յառաջ եկած դժգոհութիւնը կ'ընդհանրանայ։

ՊՐԻՒՍԷԼ.— Ընտրական օրինագծէն յառաջ եկած տագնապալից կացութիւնը կը շարունակուի։ Շփոթութիւնները նահանգներու մէջ ալ կը տարածուին։

ԼՈՆՏՈՆ.— Անգլիոյ և Թրանսվալի միջեւ կացութիւնը գոհացուցիչ չէ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

Օսմանեան փոխառութիւնք

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Դրշ.	25.10
Երէկուան բարձր գինը	»	25.13
» վար	»	25.08
Սէրի B	»	46.2[illegible]
» C	»	28.30

Րումէլի Երկաթուղի

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Ֆր.	126.50
Երէկուան բարձր գինը	»	127.—
» վար	»	126.50
[illegible] բաժնեթուղթ	Լ. Օ.	[illegible].40
» [illegible]	Ֆր.	240.—
» Պարտաթուղթ	»	492.—
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Լ. Օ.	1.37

Դրամներու ընթացք

Մէճիտիէ արծաթ	Դրշ	108 [illegible]
Մէթալիք	»	97.40
Անգլիական ոսկի	»	110.02
Ֆրանսական ոսկի	»	87.24
Քրիմից	»	51.05
Ռուսի թղթադրամ	»	[illegible]58
Լոնտոն 3 ամիս		109.07½
Բարիզ » »		23.06½
Ֆիօրին մանուտ		10.88

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

1 Յուլիս	ԼՈՆՏՈՆ	ԲԱՐԻԶ
	Անգ. ոսկի	Ֆր
Անգլ. գոնս.	107.56	
Օսմ.Փոխ. Սէրի B	46.25	4[illegible].20
» » » C	26.25	26.30
» » » D բաց.	22.6[illegible]	23.—
» » » D գոց.	22.68	23 [illegible]
Գրէտի Լիոնէ		951.—
Օթոմանիէ		417.—
Օսմ. Մաքսատուն		506.50

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ ԸՆՏՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ

Տեղական թերթ մը սուտով լեցուն նամակ մը հրատարակած է Նիկոմիդիոյ հակառաջնորդեանց կողմէ։ Կուզամ պարզել իրողութիւնը Ընդհ. Ժողովոյ անդամներու ընտրութեան առթիւ։

Թղթակիցը կ'ըսէ թէ՝ «ԵՇ. և ՇԲ. գիտողութիւններ եղած էին ընտրողական ժողովին։»

Օրէնքը կը տրամադրէ որ օր յառաջ քուէնամակները ցրուին, և եթէ գտնուին ընտրողներ, որոնց մոռցուած է նամակ ղրկել, դիմեն Ընտրողական ժողովոյ և ընդունին իրենց քուէնամակները։ Ընտրողական ժողովոյ հակառաջնորդեան անդամները Եշ. և Շբ. օր լուր կը ղրկեն դեր-նախագահին, որ կնքուած և աւելցած քուէթուղթեր ղրկէ շուկան գայգիմալ Ֆոձայըրըճեանի սնտուկը, որպէս զի անոնց որ քուէթուղթ չէ դացած մտացմամբ՝ մէկ մէկ քուէնամակ տրուի,

Փոխ-Առաջնորդը, իրենցմէ աւելի օրինապահ, գայթակղական կը նկատէ այդ [illegible], քուէնամակ չի ղրկեր շուկան, միայն կը ծանուցանէ ժողովրդին որ քուէթուղթ չստացողները կիրակի առաւօտ կրնան եկեղեցւոյ սենեակը գալ և ընտրողական ժողովէն տալ և կնքեալ քուէթուղթ առնելով իրենց քուէն դրել։

Գառնիկ Պաղտասարեան, Ճէրաճեան, Պալըութեան, Գասպար Մինէճեան և Աւքանազեանք ոմանք, հակառաջնորդեաններու տասն անուանց ցուցակներ կը բաժնեն և կը ստիպեն որ

այդ տասն անուանց տան իրենց քուէն, միեւնոյն բանը կրնային ընել նաեւ Առաջնորդեանք, եւ ես մեղադրելի բան մը չեմ տեսներ յայսմ, պայմանաւ որ ճնշում, ստիպում չըանեցուի ժողովրդին վրայ, անոր կամքը չկապտուի։

Կիրակի օրը Ընտրող․ Ժողովը կը գումարուի․ բերուած քուէները կ՚ընդունի, Գոճապըլըզեան Ալիքսան կը գրէ նամակաբերին անունը եւ Ցակոբ Պիպիեան քուէները կ՚ընդունի եւ կը ձգէ սափը․ այս երկուքն ալ հակառաջնորդեանք են։

Կը տեսնէք որ ամբողջ քուէարկութեան բանալին յանձնուած է հակառաջնորդեանց ձեռքը, բայց դարձեալ չեն յաջողիր։ Գոճապըլըզեան եւ Պիպիեան կը տեսնեն թէ 300 քուէներ եկած են, որոնց մէջ խիստ աննշան թիւ մը կը բռնեն հակառաջնորդեանց քուէներն․ կ՚սկսին առանձինն խորհուրդ ընել, ուստի ձայն կը հանեն թէ նամակներէն շատերը Առաջնորդեաններու ձեռքով ցրուած են, հետեւաբար ղեղծում եղած է։ Գաւնիկ Պաղտասարեան անվայել խօսքեր կ՚ուղղէ նախագահին։ Ահա այս պարագային մէջ է որ, ինչպէս կը գրէ Թղթակիցը, «Անմիջապէս քուէտուփը կնքելու գոցելու պարտաւորեցան, եւ բաւական մեծ յուզում մը տեղի ունեցաւ պահ մը մանկարանի մէջ, ուր քուէարկութիւնը կատարուեցաւ։»

Կը տեսնէք որ հակառաջնորդեանք երբ կը տեսնեն թէ Առաջնորդեանց քուէները կը դիզուին հետզհետէ, վէճ մը կը հանեն․ եւ որոշեալ ժամանակէն առաջ քուէտուփը կը գոցեն։

Երբ հակառաջնորդեանք, եկեղեցւոյ բակը, իրենց մանկապարտէզին մէջ խորհուրդներ կ՚ընեն ընտրութիւնը բեկանելու միջոց մը գտնելու համար, միւս կողմէ առաջնորդեանք կը յորդորեն ժողովուրդը որ խոհեմութեամբ շարժի․ բայց Գաւնիկ Պաղտասարեան այնպիսի ծայրայեղ միջոցներու կը դիմէ որ ժողովուրդը հրելով նախատանօք դուրս կը հանէ զինքը, Գասպար Մինէլեան գործակցին հետ։ Հակառաջնորդեանք կ՚ուզեն որ քուէարկութիւնը վերջացնեն եբր խանգարեալ գործ, բայց նախագահին եւ առաջնորդեանց ստիպումներուն վրայ՝ Առաջնորդարանէն կ՚ելլեն շարունակելու ընտրական գործը։

Թղթակիցը կը գրէ․ «ժողովրդի զաւակ մը տասնի չափ քուէնամակ եւ քուէթուղթ կը ներկայացնէ Ընտրող․ Ժողովին, կնքեալ Առաջնորդին կնքով, որոնց մէջ մէկ մէկ ձեռագիր տասն եւ անուններու ցանկ մը զետեղուած էր, եւ կը հրաւիրէր ընտրողները որ այն անձանց տան իրենց քուէն։»

Իրողութիւնը այսպէս չէ։

Երբ Ընտրող․ Ժողովը Առաջնորդարանէն կ՚ելլէ Մանկարան կուգայ, հետզհետէ աս եւ նա մարդիկ իրենց խորհրդով կը ներկայանան քուէթուղթ ուզելու, առարկելով թէ իրենց քուէթուղթ չէ գացած։ Ընտրող․ Ժողովը առանց ստուգելու, ուզողին քուէթուղթ կուտայ, այդ թուղթերէն ոմանք․ Թուով 10, մէկ տեղ մը կը հաւաքեն եւ ժամ մը վերջը ժողովին կը բերեն առաջնորդեանց 10 անուանց ցանկով, եւ կը յայտարարեն թէ «Առաջնորդարանի կողմէ կնոջ մը տրուեր են այդ թուղթերը, որպէս զի իր ծանօթներուն բաժնէ, բայց քրոջը տղան դարանէն գողցեր եւ իրենց տուեր է»։ Ընտրող․ Ժողովը, հակառաջնորդեանք, առանց այդ կինը կանչելու, առանց ստուգութիւնը հաստատելու լուրջ քննութեամբ, կը սկսին պոռալ թէ «ղեղծում գործուած է, այլ եւս հնար չէ քուէարկութիւնը շարունակել, խարդախութիւն կայ եւ այլն։» յետոյ քուէտուփը կը վերցնեն եկած 400 քուէներէն վերջ հասած քուէները կը մերժեն, եւ իրենք ալ կը ցրուին։

Նոյն իսկ դեռ քուէարկութիւնը չսկսած՝ կ՚ըսէ հակառաջնորդեան մը, Գաւնիկ Պաղտասարեան, «Մեր կողմը քուէ շահելու յոյս չունինք․ անոր համար պիտի խանգարենք գործը»։ Ասոր մէջ կը յաջողին արդարեւ, քուէարկութիւնը առանց արդիւնքի կը վերջանայ։

Որպէս զի կարելի ըլլայ այս ընտրութիւնը կատարել օրինաւորապէս, պէտք է նախ լուծել այդ Ընտրող․ Ժողովը, եւ նոր մը կազմել։

ՍԱՄՈՒԷԼ ՆՐԵՑ

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Պոլիս, Ե․ — Ձեր նորավէպին հրատարակութիւնը իր կարգին կը սպասէ։

Քէօփրիւ, ՀՐԱՏ․— Ուրիշ թերթի մը մէջ գրուածին դէմ Սուրհանդակի զրկած գրութիւնդ կարեւորութենէ զուրկ է։ Այս պատճառաւ պիտի չկրնանք հրատարակել զայն։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ԻԼԱՆ

Սաատէթլիւմա վէ Ծուքար Ցէվքէթ վէ Տախիլիյէ տաիրէլէրինտէ մուսթախտէմ օտաճը վէ սաիրէ իչիւն 142 գաթ էլպիսէ իմալ օլունաճաղընտան, պունլարը իմալ վէ իթայա թալիպ օլանլարըն՝ չէրաիթը միւնագասայը անլամագ օնա կէօրէ բէյ սիւրմէք իւզրէ ճումա կիւնլէրինտէն մաատա պէհէր հաֆթա Տախիլիյէ մուհասէպէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։ 3—3

ՏՕՔԹԷՕՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ

Ծանօթ մասնագէտ․ կը շարունակէ հիւանդ ընդունիլ, Բերա, Մեծ Փողոցին ուղղութեան վրայ, Միսք փողոցի անկիւնը, թիւ 4։ 30—24

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՑԱՆՁՆԱՐԱՐԵԱԼ ԶԳԵՍՏԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

Գ․ ԼԸՄԸՆԵԱՆ, Ռ․ ՄԱՂԱՔԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Պոլիս, Սուլթան Համամ Թօփալեան խան թիւ 18, 20, 22, 24.

Մեծ Շուկայ, Պոստում Խան, թիւ 30

Մեր վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին մեծաքանակ զգեստեղէն՝ ամէն եղանակի յատուկ, եւ չափու վրայ ալ ընտիր հագուստներ կը շինուին։ Մեր նպատակն է մրցիլ թէ՛ Պոլսոյ եւ թէ՛ Ղալաթիոյ բոլոր վաճառատուններուն հետ․ ուստի մեծ խնամք կը տանինք ապրանքներու տեսակին, ազնուութեան եւ դիմացկունութեան․ գիներն ալ 20 % աժան են բաղդատմամբ եւրոպական եւ տեղական հագուստներու։ Ասոր հաւաստելու համար կը բաւէ անգամ մը այցելել մեր վաճառատուները, Թօփալեան խան, եւ Մեծ Շուկայ՝ Պոստում խան։ Այս վերջին վաճառատունը որ Շուկային նորոգութեան պատճառաւ գոց էր, վերաբացուած է։ Կիներու համար կը գտնուին ամէն տեսակ ժաքէթներ։

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ

ԼԻՆԻՄԱՆ ԺԷՆՕ

37 ՏԱՐՈՒԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

Այնպէս որ այլեւս խուրելու հարկ չկայ։ Առանց ցաւ տալու, առանց մազերը թափելու վերջնական կերպով կը բուժէ։ Ամէնէն նշանաւոր ձիաբոյծները, ասպանդարայծները, լաբախազգները եայլն մեծապէս գնահատած են զայն։

Այս դեղը ձիերուն ոտքի վէրքերը, ուռեցքները, ճմլուածները, ճեղքուածքները եւ ուրիշ բազմաթիւ հիւանդութիւնները վերջնապէս կը բուժէ։ Աղանց մազերը կարելու վէրքը 3-4 վայրկեանի մէջ կրնայ կապուիլ։ Գինն է 6 Փր․։ Կը գտնուի ԺԷՆՕ դեղարանը, Սէնթ-Օնորէ փողոց, թիւ 275, Բարիզ։

Կ․ Պոլսոյ կեդրոնատեղիներն են Մէզիքբի, Դատապեանի, Քիւչիւքեանի եւ Թէոտորիտէսի դեղարանները։

ԲԱԶԷ

Մահմուտ փաշա, Ապուտ Է․Գ․ խան, թ․ 5-6

ՇԻՔՔՐԱՆ

Համիտիյէ բիւրայէ, բրամուէյի զծին վրայ, թիւ 7

Հայ վաճառատունը պատրաստ եւ չափու վրայ հանդերձից

Տեա՛րք,

Բաղդատեցէ՛ք ազգային յառաջդիմութիւն մը

Եթէ կը փափաքիք ճաշակաւոր, աժան եւ զուտ ֆրանսական եւ անգլիական կերպասներէ հագուստ ունենալ, պիտի փութայք, եթէ ուրիշ տեղ դիմէք։ Հրէայ—գերման ոսկեզօծ վաճառատանց ապրանքները, դուք ալ գիտէք թէ Աւստրո—գերման գործարանաց աստրին արտադրութիւններն են․ իսկ տեղական խանութպաններն՝ իրենք ալ չգիտեն թէ ինչ կը ծախեն, որովհետեւ հրապարակէն կը գնեն չափան սուղ գներով . . .

Հաճեցէք այցելել մեր վաճառատունները․ եւ գնահատել մեր գերազանցութիւնները։

Ահա մեր գիներն․

Բօսթիւմ	100էն 240	ղրուշ
Ովըրէնկօթ մակէ	160—240	»
Փարտըսիւ	120—170	»
Փանթալօն	30—80	»
Տղու հագուստ	25—60	»

Սակարկութիւն չկայ՝—Նորոգութիւն ձրի

ԹԻՒԸ 2 ՂՐՈՒՇ

«ԱԴԱՄ»

«ԴԱԼԸՆՃԸՐԵԱՆ ՆՈՐԱԳՈՅՆ ԴՐՈՒԹԻՒՆ» անունով սոյն գործը վերջապէս սկսաւ հրատարակուիլ, որ կ՚ուսուցանէ արանց եւ մանչ տղոց ամէն տեսակ հագուստներ, ինչպէս նաեւ ՕՍՄԱՆԵԱՆ զինուորական ու քաղաքային համազգեստներ ՁԵՒԵԼՈՒ եւ ԿԱՐԵԼՈՒ եղանակը, բոլորովին նորագոյն եւ խիստ դիւրըմբռնելի մեթոտով մը։

Գնողներուն դիւրամատչելի ըլլալու համար՝ ընդհանուր գործը բաժնուած է 3 հատորներու։ Ա․ հատորը կը պարունակէ բոլոր ֆիզիքով հագուստները, իրենց ամբողջ մանրամասնութեամբը։ Գործը ընտիր թղթի վրայ, գեղատիպ 200 մեծադիր էջէ եւ 48 վիմատիպ տախտակներէ կը բաղկանայ, 250է աւելի արտայայտիչ օրինակներով ու պատկերներով։ Իր գերազանց առաւելութիւնն այն է որ՝ ՉԱՓԱԿԱՆ ԴՐՈՒԹԵԱՄԲ եօթը ինն կամ տասնեւմէկ չափով ձեւել կ՚ուսուցանէ ամէն կազմուածքի վրայ։ Ա՛լ աւելի մատչելի ըլլալու նպատակաւ, Ա․ հատորին բաժանորդագրութիւնը բացուած է միայն 3 ամսուան համար կէս (1/2) Օսմ․ ոսկի, կանխիկ, թղթատարի ծախքով 60 ղշ.

Դիմել միակ կեդրոնատեղին Մ․ Գալէնտէր, Թարագճըլար փողոց թիւ 49, Կ․ Պոլիս։ 4—3

ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ ՆԱՆՍԻԻ

(ՖՐԱՆՍԱ)

Ազդ

Այն ուսանողներուն, որոնք կը փափաքին բժշկական ուսմանց հետեւիլ Նանսիի համալսարանին մէջ, կը ծանուցուի թէ երկրորդական կրթութեան պսակաւորի (պաքալօրէա) (դպրութիւն-փիլիսոփայութիւն) քննութիւն տալէ զերծ պիտի ըլլան ամէն անոնք, որոնք կրնան հետեւեալ վարժարաններէ մէկուն վկայագիրը ներկայացնել․— Ղալաթա-Սէրայի Լիսէ, կեդրոնական վարժարան Կ․ Պոլսոյ, Պէրպէրեան վարժարան, եւ Րոպէրդ քոլէճ։

Քննութիւններէ ազատ մնալու խնդրանքները, մինչեւ 1 Հոկտ․ պէտք է ուղղուին Բարիզ՝ Հանրային կրթութեան նախարարին։

Տեղեկութիւններ ստանալու, ինչպէս նաեւ դպրոցի յայտագիրը ունելու համար դիմել Նանսիի բժշկական համալսարանի քարտուղարին։

Դասախօսութիւնները պիտի սկսին յառաջիկայ Նոյեմբեր 3ին։ 3—3

ԿՈՒՉԷ՞Ք

Մլուկներէ զերծ մնալով գիշերները հանգիստ քնանալ․ դիմեցէ՛ք

ՊԱՐՈՆԵԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

ՊԱԼԻ-ԲԱՇԱ ԹԻՒ 1

որ պիտի գտնէք 2 ղրշ․ի փոխարէն մէկ տուփ «uorab»ի միջատասպան փոշին, բոլորովին նոր բաղադրութեամբ։ Այն փոշին մասնաւոր գործածութեամբ մը կը ջնջէ նաեւ մժեղները։ 20—14

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի կայս․ Իւքազով արտօնեալ։
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Պեթերսպուրկ։
Ընկերութեան ապրանքը, Մեծ Մորսքայա 37։
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ․— ԿԵԱՆՔ․— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ․— ԱՐԿԱԾՔ։

Ընկ․ դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 Փր.
Երաշխաւորութեան գումար 93,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է աւելի 100,000,000 »

Քննիչ ընկերութեան յարեւելս Ա․ ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Ղալաթիա Պօրսէին վրայ (Մըստաքրան հէն թէյը)

Ընդհ․ Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՕՐ ՌԷՊՊԷՆ

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (23)

ՖՕՐԹՈՒՆԷ ՏԻՒ ՊՕԱԿՕՊԷ

—

ՀԱՆՐԱԿԱՌՔԻՆ ՈՃԻՐԸ

Ֆրընէօզի սիրտը պահ մը յուզուեցաւ։ Արդարեւ իր Պինոս բարեկամին պէս սիրահար չէր խուզարկու արհեստին, բայց հանրակառքին գաղտնիքը իր խոստովանիլ չուզածէն աւելի մտահոգութիւն կը պատճառէր իրեն, եւ կարծեր էր որ նարնջավաճառ կինը պիտի լուսաւորէր զինքը․ բայց յուսացածին պէս չեղաւ։

Ըսաւ սակայն ինքնիրեն թէ կրնար թերեւս օգտակար տեղեկութիւն մը ստանալ այդ հնդկահաւէն, եւ հարցուց․

—Բայց եթէ յաճախ Մօնմարթրի վաճառանոցը կուգար, ըսել թէ այն թաղին մէջ կը բնակէր։

—Օ՛, ատոր տարակոյս չկայ, պատասխանեց չաղակրատուհին։

—Եւ թերեւս աւստուր ըրած խանութպաններէն ոմանք ալ կրնան ըսել ո՛ր փողոցին եւ ո՛ր տան մէջ բնակիլը։

—Շատ հաւանական է․ բայց զարմանալի կը թուի ինծի որ, անոր մահուան դէպքէն անոնց ուշադրութիւնը չգրաւեց, թերեւս այն պատճառաւ որ մեծ բան մը չէր գներ անոնցմէ։ Հաւկիթ, բանջարեղէն, աղցան, օրը հազիւ երսուն սու կը ծախսէր։ Ուստի կը հասկնաք որ այնպիսի յաճախորդ մը նշանակութիւն չէր կրնար ունենալ։ Ասով հանդերձ գոռոզ էր փոքրիկ թագուհիի մը պէս․ հետերնին չէր խօսեր, բայց միայն «քանի՞ է» հարցընելու համար․ եւ երբ սուղ գտնէր, կ՚առնէր կը քալէր՝ առանց սակարկութեան մտնելու։

—Սակայն հարուստ ըլլալու չէր։

—Հարո՞ւստ․ օ՜, ոչ։ Միշտ նոյն մաշած՝ քարաքօն եւ սեւ բուրդէ հին հրջազգեստը կը տեսնէի վրան։

—Մինա՞կ էր միշտ, հարցուց Ֆրընէօզ, չկրնալով հրաժարիլ իր սկսմայ հետախուզութիւնը յառաջ վարելէն իբրեւ պարզ Պինոս մը։

—Միշտ։ Վաճառանոցն եկող իրեն ծանօթ սպասուհիները կը խնդային վրան՝ սիրահար չունենալուն համար։

—Գեղեցիկ եւ պարկեշտ... հազուագիւտ բան է... մանաւանդ երբ դեռատի աղջիկ մը ոչ հարստութիւն ունի, ոչ ծնողք, եւ հարկադրուած է աշխատելու որպէս զի ապրի։

—Ծնողք կամ մերձաւոր ազգական չեմ կարծեր որ ունենար... բայց ինծի այնպէս կը թուի թէ գործաւորուհի չէր։

—Ի՞նչ կ՚ընէր ուրեմն։

—Թերեւս դասատուութիւն կ՚ընէր ամէն մէկ դասը մէկ ֆրանքի... եւ գիտէք որ այդ արհեստը շահ չի բերեր։

—Ըսել է թէ շատ մարդոց տուն կ՚երթար, հետեւապէս կրնայ իր մարմինը ճանչցող մը գտնուիլ։

—Ճանչցո՞ղ, պատասխանեց կինն ուսերը թոթվելով։ Ամէն մարդ չի մտներ Մօրկը, եւ ցուցադրութիւնն ալ երեք օրէն աւելի չի տեւեր։

—Բայց դուք մտաք, եւ անշուշտ ըսիք հոն կեցող դատական դիւանադպրին ինչ որ հիմա պատմեցիք ինծի։

—Ե՛ս, ա՜, վախնալու բան մը չի կայ, բայց ժամանակ չունիմ կորսնցնելիք։ Պէտք է որ առաւօտուրիս զբաղիմ։ Մտածեցէք անգամ մը թէ մարդս չորս ամիսէ ի վեր պառկած է յօդացաւէ մը՝ զոր վաստըկեցաւ իր փայտ պարպաղի արհեստին աշխատած միջոցին. Ո՞վ պիտի նայի զինքը թէ որ ես չի նայիմ։ Եւ եթէ գործը պահպանին պատմէի, երկու ժամ պիտի կորսնցնէի, եւ վաղը նորէն պիտի հարկադրուէի երթալ խօսակցիլ ոստիկանութեան տեսչին հետ... դէչ չէ՞ր ըլլար։ Նախ թէ ի՛նչ օգուտ պիտի ունենար․ աղջկան ո՛չ անունը գիտեմ ոչ տեղը։

Ֆրընէօզ հարկադրուած էր խոստովանելու թէ կինն յանցանք չունէր, ինքն ալ անոր պէս ըլլար, ինքզինքը հեռու պահեր էր, թէեւ բաւական բան գիտէր այդ չարաշուք դէպքին վրայ։

—Ասով հանդերձ, ըսաւ կինը, եթէ ինծի պէտք ունենաք, պատրաստ եմ ծառայել ձեզ։ Անունս Վիրժինի Բիլու է, եւ Միրըէր փողոցին անկիւնը կը նստիմ։ Մօտի պտղավաճառին հարցնէք բաւական է... Կը տեսնեմ որ այն խեղճ աղջկան պատմութիւնը ձեզ կը շահագրգռէ... ուստի ես ալ պիտի ջանամ տեղեկութիւններ ստանալ անոր վրայ վաղ առտու եւ ձեզի բերել։ Բոլոր թաղին մէջ հարցուփորձ պիտի ընեմ անոր վրայ։ Բայց, ներեցէք ինծի, տէր իմ։ Հոս այսպէս չաղակրատած միջոցիս՝ նարինջներս չեն ծախուիր։ Դուք չպիտի գնէք անշուշտ, այնպէս չէ՞։ Իմ վաճառքս ձեզի պէս մեծ մարդոց համար չէ։

Եւ թողլով Ֆրընէօզը, չաղակրատուհին սկսաւ գոչել։

—Երեք սու, պատուական նարինջ, երեք սո՛ւ։

Թօլ մտածեց որ աւելի պնդելն անօգուտ էր։ Մայր Բիլու աւելի բան մը չպիտի կրնար ըսել իրեն, ու գերագոյն պատճառաւ որ չէր գիտեր։ Միւս կողմէ ժամանակ էր թատրոնը մտնելու։ Առաջին արարուածը խաղցուեր էր, եւ պէտք էր երկրորդը չսկսած օթեակը հասնիլ, ուր Պ․ Բօլէ տեղ մը պահած էր իրեն։ Այսպիսի պարագայի մը մէջ փութկոտութիւն չընելը գրեթէ անքաղաքավարութիւն է։ Արդ, դադարը վերջանալու մօտ էր, եւ Ֆրընէօզ աւելի պատշաճ կը գտնէր վարագուրին բացուելէն առաջ ներկայանալ։

Ուստի դուրսը սիկարին ծխելէ նաեւ ներս վերադարձող հանդիսատեսներուն ետեւէն ներս մտաւ, օթեակին թուահամարը տուաւ եւ ծանր ծանր վեր ելնել սկսաւ սանդուղէն, ջանալով ճեղքել զինքը շրջապատող բազմութիւնը։ Սաշխուն յաղթանդամ մարդ մը կար, որուն լայն կռնակը կը գոցէր իր ճամբան։

(Շարունակելի)